

**„Co“ nebo „Kdy“ je
umění?
Umění a jeho pojetí.**

ZAVK - Základy výtvarné kultury

Prezentace k přednášce - není určena k volnému šíření, je použitelná pouze jako studijní materiál v přípravě na zkoušku!

Pojem výtvarná umění

Pojem umění a jeho druhy v historii:

Ve starověku Martianus Capella, karthaginský řečník z počátku 5. století n. l. sestavil seznam tzv. **sedmi svobodných umění**, který byl přijímán a uznáván po celý středověk: **gramatika, rétorika, dialektika, aritmetika, geometrie, hudba a astronomie**.

Později je anglosaský mnich Alkuin (735 - 801/804) - zakladatel scholastiky - takto rozdělil: první tři - **trivium** (první stupeň vzdělání), ostatní čtyři **quadrivium** (druhý stupeň vzdělání - vědecký).

V renesanci a v klasicismu dochází ke změně v pohledu na umění: **svobodnými uměními** se stávají **rétorika, poezie, hudba, malířství, sochařství, architektura a rytectví** (Marmontel v hesle Svobodná umění v Encyklopedii).

V 17. a 18. století je výraz **svobodná umění** postupně nahrazován názvem **krásná umění (beaux arts)**. V roce 1747 položil Charles Batteaux v knize **Krásná umění převedená na jednotný princip** základ tomu, co dnes chápeme pod pojmem umění. Pod krásná umění zahrnuje malířství, sochařství, hudbu, tanec, architekturu, umění slova či poesii

V 19. století jsou pod pojem **výtvarná umění** zahrnovány **malířství, sochařství, architektura**, začleněn ornament a umělecká řemesla → **užité umění**. Jako samostatná byla uznána **kresba** (resp. rytectví) a s rozmachem reprodukčních technik také knižní grafika → **grafika**.

Ve 20. a v 21. století jsou pod pojem zahrnovány nejenom tradiční projevy (19. stol.), ale i další projevy zejména vizuální povahy, které se ve světě umění objevují v souvislosti s jeho proměnami. „Terén“ výtvarných/vizuálních umění je v současnosti značně nepřehledný. Alespoň k hrubé orientaci v něm může napomoci přednáška č. 1.

Tradiční druhy
výtvarných umění
(19. století):

Malířství
Sochařství
Architektura
Užité umění
Kresba
Grafika

Klasifikace umění

Umělecké projevy lze členit podle různých hledisek:

- **Podle použitého materiálu** (hmota, barva, zvuk, slovo) a podle smyslu, k němuž se umělecký obraz obrací (zrak, sluch, dotek) – vizuální, auditivní, audiovizuální, haptická.
- **Podle vztahování se výtvoru k prostoru a času** - prostorová, časová, časoprostorová.
- **Podle vztahu k jevové skutečnosti** - umění zobrazující, nezobrazující.
- **Podle vztahu k mimoestetickým, praktickým funkcím**: volné umění, umění užité atd.

Každá klasifikace umění je vždy jen přibližná, nedokonalá, nemůže zahrnout všechny umělecké projevy, a je vždy užita v nějakém kontextu - v nějakých souvislostech - nemá všeobecnou platnost !!!

Zkuste navrhnout vlastní klasifikaci umění.

Ivan Klíma: *Umění má veřejnosti předat osobní poselství autora.*

Peter Gabriel: *Uměním člověk dospívá k sebeúctě, můžeme jím vyjádřit sama sebe - naše bolesti, naděje, obavy a duchovní cíle.*

Veigelweide Walther von der:

Umění zkrášluje člověka a brání mu být špatný.

Oscar Wilde

Uměním a jen uměním se zdokonalujeme. Umění a jen umění nás může odvrátit od špinavého, nebezpečného života.

Karel Marx

Umění je nejvyšší radostí, kterou člověk dává sám sobě.

Anatole France

Umělci mají ukazovat, jak krásný je život. Bez jejich tvorby bychom mohli mít velké pochybnosti.

Ernst Fischer

Umění je nepostradatelné, aby člověk byl schopen poznávat a měnit svět - ale nepostradatelné také pro kouzlo, jež je v něm skryto.

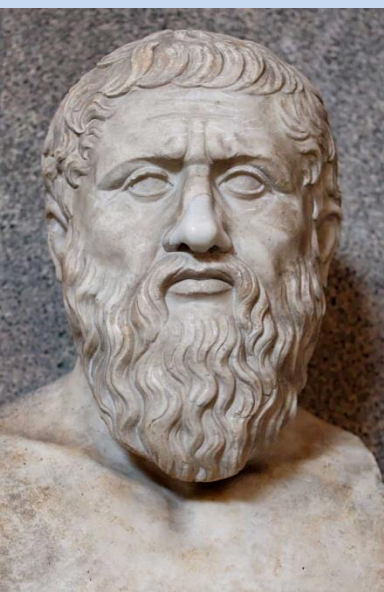
Eugéne Ionesco

Umělecké dílo je výrazem nesdělitelné skutečnosti, kterou se člověk pokouší sdělit jiným - a kterou se někdy podaří sdělit. To je jeho paradox a jeho pravda.

Chronologicky uspořádaný výběr několika pojetí umění, ke kterým nacházíme inklinaci ve stávajících pohledech na umění:

Umění jako nápodoba (mimesis)

Platón (řecky Πλάτων, 427 př. n. l. – 347 př. n. l.), vlastním jménem **Aristoklés**, byl řecký aristokrat, matematik a jeden z nejvýznamnějších západních filosofů.

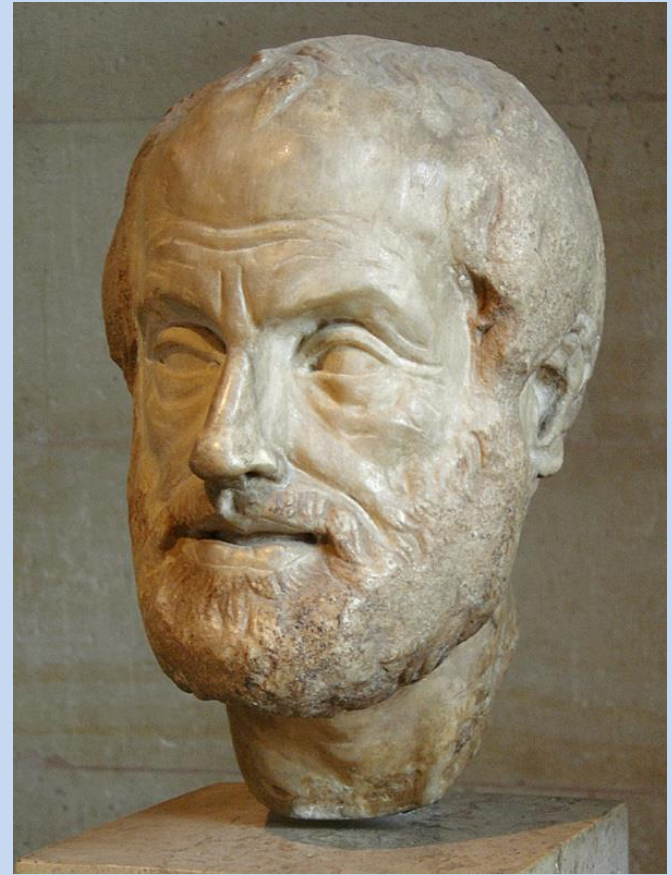
*Jednu z prvních teorií umění nalezneme v Platónově Ústavě. Podle něj **jsou všechna umělecká díla imitacemi a reprezentacemi objektů a situací reálného světa.***

*Umění malířství i sochařství nemůže obsahovat absolutní krásu, ta se nachází pouze v geometrických obrazcích. **Umělecké dílo je druhořadé, protože musí být podřízené skutečným objektům, a ty jsou hmotným obrazem idejí.** Z ontologického hlediska se nám pak jeví odsouzeníhodné.*

Umění jako katarze

Aristoteles ve svých pokusech vymezit umění navazoval na Platóna. Zohledňoval však i požitky, které umělecká díla v divácích vyvolávají. Do díla jsou zakódovány emoce, které mají na recipienta působit.

Pokud se zaměříme na samotný emocionální smysl Aristotelovy umělecké teorie, musíme zmínit teorii katarze. **Katarze nás má prostřednictvím prožívání citů v umění očišťovat od emocionálních poruch běžného života.**

Aristotelés ze Stageiry (384 př. n. l. - 322 př. n. l.) - filosof vrcholného období řecké filosofie, nejvýznamnější žák Platonův a vychovatel Alexandra Makedonského. Jeho rozsáhlé encyklopedické dílo položilo základy mnoha věd.

Umění jako exprese

Lev Nikolajevič Tolstoj

(1828 - 1910)

ruský spisovatel a filozof

*Definice umění zaměřené na stav mysli (jak tvůrce tak diváka) reprezentovala teorie expresivismu. Umění v této teorii ztělesňuje city a city jsou obsahem umění. **Lev N. Tolstoj** ve svém pojednání *Co je umění?* říká:*

„Umění je lidská činnost, při níž jeden člověk pomocí určitých vnějších znaků vědomě přenáší na jiné lidi pocity, které zakusil, a jiní lidé se jimi nakazí a prožívají je.“

Umělec je tedy podle této teorie obdařen schopností vnímat intenzivně city a následně je přenášet do uměleckého díla, které tyto city vyvolává v publiku.

Umění jako nástroj sebepoznání

Robin George Collingwood
1889 - 1943
britský filosof a historik

*Podle Collingwooda je v umění důležitý proces imaginárního objevování a s ním je pak spojena i hodnota díla jako **sebepoznání**. Cit uměleckému dílu nepředchází, vzniká zároveň s ním. Aktivita cítění a tvoření umění se tak navzájem ovlivňují. Collingwood dále tvrdí, že:*

*„Každý výrok a každé gesto, které každý z nás činí, je uměleckým dílem.“
Zdánlivě tímto výrokem zpochybňuje jedinečnost umění. Kdokoliv může být umělcem a cokoliv uměním. U Collingwooda rovněž narážíme na problém cíle umění. Tím, že je umění výrazem **sebepoznání**, zdá se, že má umění význam pouze pro samotného umělce. Collingwood však dále tvrdí, že skrze umělecké dílo dochází **sebepoznání** i divák.*

Umění jako výrazová forma

Formalistická interpretace umění převládající zejména v teoriích 20. století, klade důraz na formální postupy při tvorbě. Umělecké dílo musí mít určité estetické a formální kvality, které mu zaručují post ve světě umění.

Clive Bell, jako jeden ze stoupenců formalismu, se pokusil najít společnou vlastnost všech uměleckých děl, která by jim jejich statut zajišťovala. Snažil se najít společnou kvalitu objektů, které v nás vyvolávají estetické city.

„Pokud bychom odhalili nějakou kvalitu, která by byla společná všem objektům, které ji vyvolávají, a která by pro ně byla příznačná, měli bychom vyřešeno to, co pokládám za hlavní problém estetiky. Odhalili bychom základní kvalitu uměleckého díla, kvalitu, která odlišuje umělecká díla od všech ostatních tříd objektů.“

*Bell tuto **společnou hodnotu uměleckých děl** nachází ve „výrazové formě“. Ta se pak stává podstatou umění.*

Arthur Clive Heward Bell (1881 - 1964) byl britský kritik umění stojící v blízkosti Bloomsbury Group.

***Bloomsbury Group** (nebo také **Bloomsbury Set** či pouze **Bloomsbury**) byla anglická neformální a volně fungující skupina umělců a intelektuálů, která vznikla kolem roku 1905 a jejíž členové se scházeli až do počátku druhé světové války. Svými názory a uměleckými počiny stáli členové skupiny ve výrazné opozici vůči hodnotám a typickým rysům viktoriánské éry (v záležitostech týkajících se hlavně náboženství, umění, sexu, feminismu apod.).*

Institucionální teorie umění

George Dickie (1926 Palmetto, Florida) – emeritní profesor filosofie působící na Illinoiské univerzitě v Chicagu, představitel analytické filosofie.

Institucionální teorie se nachází mezi filozofickým a sociologickým přístupem. To, co je pokládáno za umělecké dílo se může s časem a místem měnit.

*Představitel tohoto přístupu - **Georgie Dickie** nabídl novou definici :
„Umělecké dílo je v klasifikačním smyslu artefaktem a souhrnem aspektů, které mu propůjčily statut uchazeče o ocenění nějakou osobou nebo osobami, jednajícími za určitou společenskou instituci (umělecký svět).“*

Přednost této teorie spočívá v tom, že nijak neztrácuje případy, kdy je za umění považován i předmět běžného užití. Proto byla tato definice přínosná hlavně pro kontroverzní umění 20.století a umožnila nabýt statut umění všem novým inovacím. Nehrají zde žádnou roli pocity, které dílo vzbuzuje, ani jeho kvality. Uměleckým dílem se má stát cokoli, co získá uznání dané instituce.

http://aluze.cz/2008_02/09_studie_dickie.php

http://www.aluze.cz/2008_02/08_studie_dickie_komentar.php

K polemice:

Tradiční přístupy k umění

S čím se lze často setkat v tradičním posuzování či hodnocení umění:

1. napodobení skutečnosti (mimézis),
2. vysoká dovednost,
3. estetická hodnota=umělecká hodnota (co se člověku líbí, je umění, přičemž každý uplatňuje jiná estetická kritéria a preference.

Funkční pohled na umění

Foto asi z roku 1932

Strukturalistická definice funkce:

Funkci chápeme jako *aktivní vztah mezi věcí a cílem*, ke kterému se této věci užívá. Hodnota je pak *užitelnost* předmětu k tomuto cíli.

Norma je *pravidlo* nebo soubor pravidel, *regulujících* oblast jistého druhu, jisté kategorie hodnot. (JM)

GRYGAR 1999

Jan Mukařovský (1891 - 1975) byl český estetik a literární teoretik, čelní představitel českého strukturalismu a Pražského lingvistického kroužku.

Funkce umění podle Jiřího Kulky

- *biologické*
- *psychologické: kognitivní (poznávací), expresivní (vyjadřovací), formativní a výchovné, abreaktivní (uvolnění odreagováním), emocionálně motivační, psychoterapeutické (léčebné) aj.*
- *sociální - je třeba vyzdvihnout f-i komunikativní*
- *ekonomické*
- *kulturní („Řadíme sem i funkci estetickou.“)*
- *spirituální*

Podle J. Kulky „*Jediné dvě funkce nemohou chybět u žádného uměleckého projevu: funkce esteticko-osvojovací (viz principy zobrazení a estetického uspořádání) a funkce komunikativní (principy sebevyjádření a sdělování).“*

Poznámka: V současnosti je důraz položen na funkci **kognitivní** - umění „poskytuje“ či se jím realizuje poznání určitého druhu v určitém směru, a **komunikativní**.

KULKA 2008, s. 21-24

Kulkův text „*Psychologie umění*“ je částečně dostupný na:

<http://books.google.cz/>

Mnohofunkčnost umění (Fejnberg)

kap. 2. **MNOHOFUNKČNOST UMĚNÍ**

„Uvádí se, že umění harmonizuje osobnost a její prožitky, poskytuje požitek (hedonistická funkce; takový „požitek“ nemusí být nutně jednoduchý, může být paradoxně spojen i se zážitkem tragedie); zajišťuje komunikaci lidských srdcí a zprostředkovává „citovou nákazu“ (Tolstoj - komunikativní funkce); způsobuje katarzi („očištění“); odráží život (poznávací funkce - odraz není naturalistický, ale tvůrčí, a proto je sám aktem poznání); morálně vychovává (etická, mravoučná funkce); umožňuje prožít v ozvláštněné formě emoce potlačené vnitřní cenzurou a tudíž odstraňuje psychické konflikty i neurózy, jež jsou jimi vyvolávány (druh „emocionální vakcíny“ - Freud) atd.“

Umění ve století vědy, 1988, s. 81

Hédonismus (z řec. *hédoné*, potěšení, slast) je filosofické učení o slasti jako hlavním motivu lidského jednání ... (Wikipedie)

„To všechno je pravda, tyhle funkce umění vsutku má. Avšak nelze se s tím spokojit, především ze dvou důvodů. *Jednak není dokázáno, že všech těch funkcí nelze dosáhnout jinak, jednodušeji, „levněji“.* Požitek poskytují - či poskytovaly - chutná jídla, býčí nebo kohoutí zápasy, boje gladiátorů, sport a v současnosti - chemické stimulanty anebo stimulanty elektrické, voperované do centra slasti v mozku. Zklidnění - „harmonie“ - lze dosáhnout důvtipným vysvětlením, kázáním, modlitbou, psychoterapií, hypnózou nebo užíváním léků. A „odraz“? Ale proč je vůbec třeba něco odrážet a proč právě takhle? Proč poznání nemůže být pouze vědecké, „laciněji“ a rozumněji organizované?“

Umění ve století vědy, 1988, s. 81

„Tak lze zpochybnit nezbytnost umění v každém ohledu. **Je ovšem možné, že záhadná schopnost umění naplňovat všechny ty rozmanité užitečné funkce najednou činí jeho metodu celkově také nejekonomičtější a nejžádoucnější.**

Na druhé straně však stejně nemůžeme být spokojeni s tím, že všechny ty natolik rozdílné funkce nevypadají navzájem propojené a podmíněné. **Co má poznávací funkce společného s katarzí? Co hedonistická s komunikativní? Není tu nějaký obecný sjednocující podklad, jedna určitá hlubší funkce, která je podmiňuje?“**

„Co“ nebo „Kdy“ je umění

Nelson Goodman: Způsoby světatvorby

„Jestliže pokusy zodpovědět otázku "Co je umění?" končí tradičně nezdarem a rozpaky, je to možná tím - jak tomu často ve filosofii bývá - že je otázka špatně položena. Konceptuální inovace problému, spolu s aplikací některých výsledků z oblasti teorie symbolů, by mohla napomoci projasnění takových sporných a diskusních záležitostí jako je role symbolismu v umění, umělecký status "nalezených objektů" i takzvaného "konceptuálního umění".“

.....

*„Aniž bych se snažil vymezit specifické rysy, které odlišují estetickou symbolizaci od ostatních, přesto jsem přesvědčen, že odpověď na otázku "Kdy je umění?" bude spočívat v symbolické funkci. Říci, že nějaký objekt je uměním tehdy a jen tehdy, když tak funguje, by bylo pravděpodobně přehnané nebo příliš kusé. Rembrandtův obraz zůstává uměleckým dílem, tak jako zůstává malbou i když funguje pouze jako obal; kámen z polní cesty se nemusí, striktně vzato, stát uměním tím, že funguje jako umění. Obdobně židle zůstává židlí i když si na ní nikdy nikdo nesesl a přepravní bedna zůstává bednou i když nebyla nikdy použita k ničemu jinému než k sezení. Říci, jak umění funguje, neznamená, že říkáme, co umění je, ale mám za to, že právě funkce umění je věcí primárního a zvláštního zájmu. Další otázka definování trvalé vlastnosti na základě přechodných funkcí - onoho **co** na základě **kdy** - se neomezuje jen na umění, ale je naprosto obecná a je stejná pro definování židlí jako pro definování uměleckých objektů. Přehlídky neadekvátních a ad hoc odpovědí je také většinou hodně podobná : **zdali je nějaký objekt uměním - nebo židlí - závisí na záměru nebo na tom, zdali objekt někdy, obvykle, vždy či výhradně funguje jako takový. Protože toto všechno má sklon zamlžit důležitější a specifičtější otázky, týkající se umění, zaměřil jsem pozornost na to, co umění dělá, místo na to, co umění je.**“*

Zdroj: <http://www.fysis.cz/filosofiecz/texty/zuska/goodman/ww.htm>

Způsoby symbolizace

Nelson GOODMAN
(1906–1998)

Nelson Goodman → *umění je symbolické a uplatňuje tři způsoby symbolizace:*

Reprezentace
Expres
Exemplifikace

GOODMAN 1996, s. 78-79

„Kdokoli bude hledat umění bez symbolů, nenajde žádné – pokud vezmeme v úvahu všechny **způsoby symbolizace**. Umění bez **reprezentace** nebo bez **expres** nebo bez **exemplifikace** – ano, umění bez všech třech způsobů (symbolizace) – ne.“

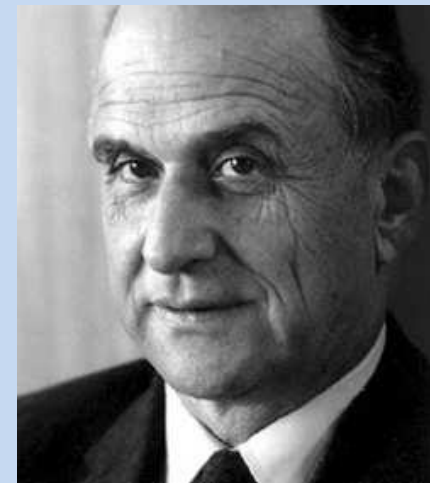
GOODMAN 1996, s. 78

Reprezentace - zastoupení, zastupování na veřejnosti

Expres - vyjádření, vyslovení; výraz, výraznost; vytlačení

Exemplifikace - doložení na příkladech, uvedení příkladu

<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>

Languages of Art: An Approach to a Theory of Symbols, 1968 / Česky

„Jazyky umění: nástin teorie symbolů“, 2007

Ways of Worldmaking, 1978 /

Česky „Způsoby světatvorby“, 1996

http://en.wikipedia.org/wiki/Nelson_Goodman

Možný svět

Možné světy

„Svým způsobem jsou si však všechny podobny svou konstrukcí: z materiálu světa našeho (pojmu, teorií a skutečného stavu věcí) je vytvořen umělý, „možný svět“ (který se však může posléze ukázat i jako nemožný), a to tak, že některým pojmům je dán jiný význam, některé teorie (přírodní zákony) jsou nahrazeny jinými a některé skutečnosti našeho světa jsou vynechány, přidány, či změněny. Co znamená to „některé“, v tom může být problém.“

Havel. I. M. 1997

*Výtvarný zážitek utváří z věci dílo – strukturu významů v kontextu určitého pole možností – **možného světa**.*

Např. možný svět výtvarného artefaktu, pronesené věty, reality, snu, vyprávění, vzpomínky...

*Možný svět je **autorská duševní konstrukce – představa** – podmíněná sociálním a kulturním prostředím.*

Možný svět je duševní konstrukce, ve které přirozeně splývá vnitřní reprezentace (projev, projekce) se stavem věcí v dosahu smyslů (jev, společná –objektivní – skutečnost).

Výtvarný projev nese významy vysvětlitelné z kontextu možného světa.

Citováno z prezentace k přednášce doc. Jana Slavíka, dostupné na http://pf.ujep.cz/files/KVK_FRVS/KVK_slavik_prednaska_frvs.pdf

Fikční světy

Definiční vymezení fikčních světů podává Lubomír Doležel zejména v práci

Heterocosmica: „Fikční světy literatury [...] jsou zvláštní druh možných světů; jsou to estetické artefakty vytvořené, uchované a kolující v médiu fikčních textů. [...] Fikční světy a jejich složky nabývají zcela určitý ontologický status, status neaktualizovaných možností“ (Doležel 2003: 30).

<http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/sborniky/2004/Vodicka/9.pdf>

Myšlenka či teorie fikčních světů, která je zřetelně zformulována a zkoumána v literární teorii, je do určité míry přenositelná na celý svět umění, tedy i na umění výtvarné.

Fikční světy

Přechodové objekty vznikají v poli hry – v *potenciálním prostoru* (Winnicot). Potenciální prostor – pole hry – je rámeček pro konstruování možného světa.

Pole hry – místo manipulace s přechodovými objekty, v němž dochází k utváření schopnosti symbolizace. Výraz zde kolísá mezi *splýváním* projev-jev (modus psychické ekvivalence) a *štěpením* projev-jev (pretend modus, make believe – „jako“).

Kupř. Mikuláš a čert – „čert mě skutečně ohrožuje, bojím se“.

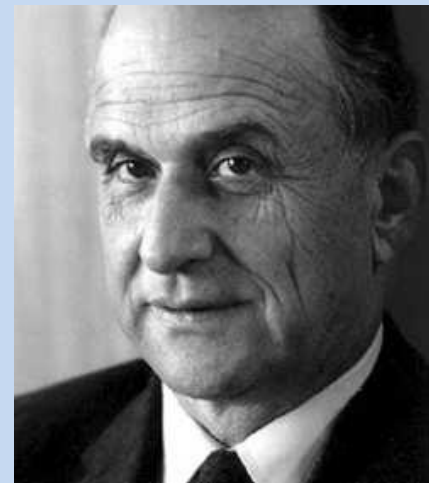
Záměrné utváření herního pole je součástí *světatvorby* možných světů. Pracuje však s vědomím fikce – **fikční svět je možný svět přesahující hranice nezbytnosti být testován realitou. Fikční svět je alternativa, ze které se dá vystoupit do světa reálných možností (divadelní hra, počítačová hra, film, flirt).**

Fikční svět je podmínkou pro reflektivitu (modus reflexe) a pro bezpečné testování reality (pokusný či modelový prostor jako záminka pro dialog).

„...Zakládá se zde vznik oblasti prožívání stojící mimo ‘testování realitou’, mimo svět, kde se ptáme, zda něco je či není pravda, oblasti, jež není zkoumána z hlediska příslušnosti k vnitřnímu či vnějšímu světu. **Jestliže jedinec nemá možnost si tento prostor, respektive jeho zárodek, vytvořit, žije výhradně ve světle tvrdých faktů, kde neexistuje nic, co nemá oporu ve vnější realitě, kde není místa pro hru či fantazii...**“ (Vavřda 2005, s. 97) „Hra na bubáka“.

Způsoby světatvorby

Nelson GOODMAN
(1906–1998)

Languages of Art: An Approach to a Theory of Symbols, 1968 / Český „Jazyky umění: nástin teorie symbolů“, 2007

Ways of Worldmaking, 1978 / Český „Způsoby světatvorby“, 1996

GOODMAN 1996, s. 19-28

Celý text o světatvorbě je dostupný na:

<http://www.fysis.cz/filosofiecz/texty/zuska/goodman/ww.htm>

http://en.wikipedia.org/wiki/Nelson_Goodman

Pojetí umění v artefiletice

Artefiletika je reflektivní, tvořivé a zážitkové pojetí vzdělávání a výchovy, které vychází z vizuální kultury nebo jiných expresivních kulturních projevů (dramatických, hudebních, tanečních). (Dostupné na <http://artefiletika.kvk.zcu.cz>

*„Artefiletika se vyznačuje důrazem na **pojetí umění jako specifického druhu poznávání prostřednictvím světa-tvorby** (Goodman 1996, 2007). V tomto smyslu je umění rovnocenné s vědou: v obou doménách lidé pracují s konstrukcí světa prostřednictvím symbolických systémů. **Artefiletika chápe umělecké dílo velmi široce a pod tento pojem řadí nejenom díla „velkého umění vystavená v galeriích, ale i tu nejprostší dětskou kresbičku nebo třeba jen velmi nenápadnou všední věc či prchavé gesto, pokud vstoupí do ohniska uměleckého zájmu kteréhokoliv člověka.***

Toto široké, a zároveň celospolečensky aktivní pojetí umění považujeme pro výchovu za nezbytné. Je oprávněno vývojem kultury zejména ve 20. století, která umělecky legitimovala neprofesionální tvorbu (art-brut J. Dubuffeta), zcela obyčejné věci (ready-mades M. Duchampa), spontánní gesta (gestická malba J. Pollocka), všední události (akce A. Kaprowa) atp.“

Strukturní postoj k umění

Jaroslav Vančát. *Věda a umění*

„Umění z hlediska sociální struktury obecně se takto stává metodikou na tvorbu, propagaci a interpretaci nových znaků. Aby takováto tvorba měla nějaký obecnější význam, než jen subjektivní uspokojení jednotlivce, je třeba vědět, že takto individuálně vytvořené znaky mohou postupně stát sociálně strukturující tím, jak se postupně stávají součástí společně užívaného jazyka. Můžeme to snadno dokázat i u tak zdánlivě nesmyslných uměleckých hnutí jako je dadaismus - jestliže ve svých počátcích byl z jisté strany velmi extravagantním ústřelem několika málo umělců, z pohledu sociální struktury byl ve funkci nastolování nového jazyka osvobozením objektu z jeho zavedených konvenčních vztahů. To umožnilo zkoumání takto osvobozených elementů v jejich nových vzájemných souvislostech (surrealismus, ale v podstatě kterýkoli z - ismů 20. století) a po jejich společenském etablování v pop-artu, jejich sociálně účinné uplatnění v jazyku reklamy. Spojení krávy a modré barvy v reklamě Milka nebo absurdní spojení hebкости a bezelstné dětské tváře v reklamě na avivážní prostředky, zatěžující životní prostředí, je konkrétním jazykem, jež uplatňují korporace, které se tohoto jazyka zmocnily pro poselství bezelstnému, tyto jeho účinky přijímajícímu konzumentovi.“

Milka

Feel
Perfect
Comfort

Silan

„Zde je třeba si uvědomit, že pozice umění ze strukturního pohledu jednotlivce může být ahistorická (např. egyptské umění se mu líbí stejně jako baroko), avšak z hlediska society je ve strukturně se rozšiřujícím znakovém systému (egyptské umění nedisponuje tak propracovaným znakovým systémem k vyjadřování prostorových vztahů jako umění renesance, či dokonce jako nefigurativní umění 20. století).“

Při takovýchto východiscích poznání nemůže být ovšem věda, stejně jako jakékoli ustavování znaků v umění, definována již jako „odhalování zákonitostí“, které jsou rozprostřeny kdesi v před námi se zjevující přírodě, či jako „zpodobování skutečnosti“, ale jako stavba zkušenostní, tvorba ve znacích postavené konstrukce, s jejíž pomocí teprve tento poznávaný svět v interakci s ním spolutvoříme. Netvoříme jej ovšem z jeho ontologické podstaty, o níž předpokládáme, že zde již svým vstupem do interakce existuje, ale v jeho vztazích k naší dosavadní zkušenosti, k našemu dosavadnímu znakovému aparátu. (Cassirer, 1996)

Nový postoj vědy je proto obrácen k obraznosti, kde se stýká se světem umění, obě kulturní hodnoty jsou tak na sobě závislé a každá ze své strany podmiňuje jedna druhou.

Zaujetí uvedeného postoje k provázanosti vědy a umění odkazuje na důležitost výchovy k tvorbě a vyvolávání obrazných představ, na důležitost takto systémově sémanticky založené výchovy uměním, z nichž paralelně prosperuje i vědecké myšlení.“

Použitá literatura a zdroje:

GABLIK (-ová), S. *Selhala moderna*. Praha: Votobia, 1995. ISBN 80-85885-20-4.

GOODMAN, N. *Jazyky umění: nástin teorie symbolů*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1519-8.

GOODMAN, N. *Způsoby světatvorby*. Bratislava: Archa, 1996. ISBN 80-7115-120-3.

CHALUMEAU, J.-L. *Přehled teorií umění*. Praha: Portál 2003. ISBN 80-7178-663-2.

KULKA, J. *Psychologie umění*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2329-7

SLAVÍK, J. *Umění zážitku, zážitek umění. 1. díl: teorie a praxe artefietiky*. Praha: Univerzita Karlova - Pedagogická fakulta, 2001. ISBN 80-7290-066-8.

Google, Wikipedie

Pojem výtvarná umění

Klasifikace umění

Pojetí umění

Funkční pohled na umění

„Co“ nebo „Kdy“ je umění?

Strukturní postoj k umění

Institucionální teorie umění

Způsoby symbolizace

Možný svět

Fikční svět

Způsoby světatvorby

Pojetí umění v artefiletice